

ul

II teematoimkonna töö aruanne
MUUDATUSED, TAIENDUSED, PROBLEEMID

Seletus. Jäme trükk näitab Adamsi tekstist erinevat sõnastust või vaidlusalust tekstiosa. Viimasel juhul on lisatud selgitus. Märk / / näitab millegi väljajätmist.

2. peatükk

Põhiõigused, vabadused ja kohustused

§ 8 Igal inimesel on võõrandamatud inimõigused. Nende inimõiguste austamine ja kaitse on Eesti riigiasutuste kohustus.

Põhiseaduse käesolevas peatükis loetletud põhiõiguste teostamine on Eesti riigi seadusandlikule, täidesaatvale ja kohtuväimule kohustuslik.

§ 9 Igal inimesel on õigus vabale eneseteostusele niivõrd, kui ta ei riku teiste õigusi, põhiseaduslikku korda ja üldtunnustatud kõlblusnorme.

§ 10 Kõik inimesed on seaduse ees võrdsed, sõltumata rahvusest, rassist, soost, keelest, usutunnistusest, päritolust, ametikohast, poliitilistest ja muudest veendumustest.

§ 11 Isikupuutumatus on kindlustatud.

Kellelki ei või võtta vabadust, jälgida või piirata tema isikuvabadusi muidu kui seaduses ettenähtud juhtudel ja korras.

Kahtlustatavana ei või kedagi kinni pidada üle neljakümne kaheksa tunni ilma kohtu sellekohase otsuseta. Vastav otsus tuleb kinnipeetule avaldada / / kahekümne nelja tunni jooksul.

Kedagi ei või vastu tema tahtmist üle viia temale seadusega määratud kohtu alluvusest teise kohtu alluvusse.

§ 12 Kedagi ei või võtta vastutusele, kui tema tegu ei ole tunnistatud õigusvastaseks seadusega, mis on jõusstunud enne teo toimepanemist.

Keegi pole kohustatud tõestama oma süütust.

Kedagi ei või sundida tunnistama iseenda või oma lähedaste inimeste vastu.

✓ § 13 Kedagi ei või tunnistada kuriteos süüdi enne, kui tema suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus.

Kedagi ei või piinata, julmalt või väärrikust alandavalt kohelda või karistada.

Igaühel on õigus elule. Eestis ei ole surmanuhtlust.

Alternatiiv: 2 viimast lauset välja jätta; vajab täiskogul hääletamist.

§ 14 Kodu on puutumatu.

Ei või tungida kellegi eluruumi ja seaduslikesse valdustesse ega neid läbi otsida, välja arvatud seadusega

ettenähtud juhtudel.

§ 15 Igaühel on mõtte-, usu- ja südametunnistuse vabadus.

Igal inimesel on õigus kuuluda või mitte kuuluda kogudustesse, koguduste liitudesse või kirikutesse.

Usutalituste täitmine on vaba, kui see ei kahjusta avalikku korda ega kõlblust.

Usutunnistuse või veendumustega ei saa vabandada õiguserikkumist.

§ 16 Igal inimesel on õigus vabalt levitada informatsiooni ning avaldada oma arvamusi nii sõnas, trükis, kirjas, pildis, kujutises või muul viisil. Seda vabadust võib seadusega kitsendada riigi julgeoleku, avaliku korra, kõlbluse, inimväärikuse ja -au kaitseks.

Tsensuuri Eestis ei ole.

§ 17 Posti, telefoni või muul teel edastatavate sõnumite ja kirjade saladus on kindlustatud. Erandeid võidakse teha kuritegevuse vastu võitlemiseks seaduses ettenähtud aluseil ja korras.

§ 18 Kodanikel on õigus seaduse alusel koonduda ühingutesse ja liitudesse ning poliitilistesse erakondadesse.

Keelatud on ühingud ja liidud, mille sihiks on Eesti või mõne teise osa allutamine mõnele teisele riigile või Eesti põhiseadusliku riigivõimu vägivaldne kukutamine.

Ainult kohus võib õiguserikkumise eest ühingu või liidu tegevuse lõpetada või peatada või teda trahvida.

§ 19 Kodanikel on õigus pidada koosolekuid, kui need ei ole suunatud põhiseadusliku riigikorra vägivaldsele muutmisele, ei kahjusta avalikku korda ega kõlblust.

Alternatiiv: jääda Adamsi sõnastuse juurde;
täiskogul hääletamist ei vaja

§ 20 Teadus ja kunst ning nende õpetused on vabad ja riigi kaitse all.

Teadusasutused ja kõrgkoolid on autonoomsed oma põhikirjadega ettenähtud piirides.

§ 21 Perekond ja abielu on riigikaitse all. Abikaasad on võrdõiguslikud. Seadus kaitseb emasid ja lapsi.

Laste kasvatamine ja nendele hariduse andmine on vanemate kohus. Riik toetab lasterikkaid perekondi.

Vanematel on õigus otsustada anda lapsele ilmalik või religioosne haridus ja valida koole.

§ 22 Õppimine on kooliealistel lastel seadusega määratud ulatuses kohustuslik ja riiklikes ning kohaliku omavalitsuse üldhariduslikes koolides õppemaksuta.

Riik ja omavalitsused peavad ülal vajalikul arvul õppeasutusi. On õigus asutada eraõppeasutusi tingimusel, et õpetamise tase ja tingimused neis ei ole madalamad kui vastavates riiklikes koolides.

Üldhariduskoolides on õigus saada usuõpetust. Usuõpetuse andmise korra määrab seadus.

Alternatiiv: kogu see lõik ära jätta; vajab täiskogus hääletamist.

Igaühel on õigus saada eestikeelset õpetust. Vähemusrahvustele avatud koolides on õppekeeleks nende rahvuskeel. Kogu haridussüsteem on riigi järelevalve all.

§ 23 Igaühel on õigus säilitada oma rahvuslik kuuluvus. Rahvusliku kuuluvuse alused määrab seadus.

Vähemusrahvustest kodanike õigus rahvuslikule ja kultuurilisele identiteedile väljendub nende õiguses kultuurautonomiale. Vähemusrahvuste kultuuriomavalitsuse tegevust reguleeritakse vastava seadusega.

§ 24 Kohalikes omavalitsusasutustes, mille piirkonnas on enamuses vähemusrahvus, on õigus kõrvuti riigikeelega asjaajamise keelena kasutada vähemusrahvuse keelt. Lähikäimisel riiklike asutustega ning teiste omavalitsusasutustega, kus asjaajamise keeleks ei ole sama vähemusrahvuse keel, kasutatakse eesti keelt.

Alternatiivne sõnastus: Vähemusrahvuse ajalooliselt kompaktse asustusega territooriumil paiknevates omavalitsusasutustes, aga ka muudes asutustes ja organisatsioonides kasutatakse antud vähemusrahvuse keelt kohaliku keelena eesti keelega võrdselt. Täiskogus hääletamist ei vaja.

Igal inimesel on õigus pöörduda selliste omavalitsusasutuste poole ja saada neilt vastuseid eesti keeles.

(Toimikond juhib tähelepanu sellele, et § 124 väljendab sisuliselt sama, mis § 24)

§ 25 Igal kodanikul on vabadus valida tegevusala, töökohta ja elukutset.

Töölepingute sõlmimine on vaba. Riik aitab töö võimaldamiseks kaasa.

Streigivabadus on Eestis kindlustatud. Töötülide lahendamine ja streigiõiguse kasutamine korraldatakse seadusega.

/ /

§ 26 Omandiõigus on kindlustatud. Selle õiguse kitsendused määratakse seadusega.

Omandi võõrandamine omaniku nõusolekuta võib toimuda ainult üldistes huvides ja õiglase tasu eest korras, mis on kehtestatud seadusega. Vaidluse korral on pöördumine kohtu poole kindlustatud.

Riigi kohustus on kindlustada pärimis- ja autoriõigus.

§ 27 Abivajaja eest hoolitsemine lasub eeskätt

perekonnaliikmeil.

Riigi kohustus on korraldada abi vanaduse, töövõimetuse, toitja kaotuse või puuduse korral.

Riiliku toetuse ja abi liigid ning suuruse määrab seadus.

§ 28 Eesti kodaniku / / kohus on olla ustav Eesti riigile ja ta põhiseaduslikule korrale ning kaitsta Eesti iseseisvust.

§ 29 Igal kodanikul on liikumise ja elukoha valiku vabadus. Seda vabadust võidakse kitsendada vaid seadusega ettenähtud alustel ja korras.

Ühtki kodanikku ei või Eestist välja saata.

Ühtki kodanikku ei või takistada tagasi pöördumast Eestisse.

§ 30 Igal kodanikul on õigus tutvuda kõigi teda huvitavate dokumentidega kõigis riiklikes ja omavalitsuse asutistes.

Seda õigust võib piirata seadusega riiklike- ja sõjasaladuste kaitseks.

§ 31 Ametikohtadel riigi- ja omavalitsusasutustes ning riigiettevõtetes võivad töötada Eesti kodanikud.

Ainult kooskõlas seadusega võib nendele ametikohtadele määrata välisriigi kodanikke ja kodakondsuseta isikuid.

§ 32 Eestis viibivad välisriigi kodanikud ja kodakondsuseta isikud on kohustatud järgima Eesti põhiseaduslikku korda ja täitma Eesti seadusi.

§ 33 (Sellest paragrahvist ei saanud toimkond hästi aru)

§ 34 Kui käesolevas peatükis loetletud õigusi või rahvusvaheliselt tunnustatud inimõigusi on rikutud või kohustused jäetud täitmata, on õigus pöörduda õiguskantsleri või kohtu poole.

Lisaks: toimkond peab vajalikuks lisada selline §:

Kedagi ei või tema vabatahtliku nõusolekuta allutada meditsiinilistele või teaduslikele katsetele.

Kedagi ei või sundida muutma oma arvamusi ja veendumusi.

See täiskogul hääletamist ei vaja. Küll aga ootab toimkond ettepanekuid, milliseid paragrahve PA liikmete arvates tuleks veel lisada. Ka oodatakse ettepanekuid, kas kasutada terminit "vähemusrahvus" või "rahvusvähemus". Võib osutada vajalikuks selle hääletamine täiskogus.

II teematoimkonna nimel

Lauri Vahtre

